

Stichting Waterpark & Veldwerkcentrum 2018

TEKST **ERIC BRINCKMANN** FOTO'S **EDWINA BRINCKMANN**

HET KROOSPROJECT GING in 2018 zijn laatste fase in. In februari vond op het Veldwerkcentrum de krooscursus plaats, die georganiseerd werd door hogeschool Van Hall-Larenstein voor agrariërs die de teelt van kroos overwegen. Hetzij voor levering aan een verwerkingsfabriek, hetzij als eiwitrijk ruwvoercomponent voor het eigen (melk)vee. De cursus is goed bezocht en positief gewaardeerd. Verschillende agrariërs verspreid in Twente en Salland, gaan starten met de teelt of nemen zich voor om bestaande experimenten op te gaan schalen. In de loop van het jaar is het bedrijf ABC-Kroos, partner in het project, verhuisd van Groenlo naar Raalte waar, mede als gevolg van dit samenwerkingproject, een fabriek wordt opgezet met een grootschaliger productie capaciteit voor de verwerking van kroos tot eiwitten voor voeding en industriële toepassingen.

Diana Wildschut repareert de pompputten

VOOR HET LANKHEET betekent dit dat het kroosproject zoals dat tot nu toe was opgezet, tot een einde komt, maar niettemin een eigen vervolg zal kennen in de komende jaren.

Paul Brouwer, Harmen Zijp en Diana Wildschut van Coöperatie Plan B uit Amersfoort, partners in het Kroosproject, hebben niet alleen de oogstmethode uitgewerkt samen met Ronny Veelers, maar ook een eigen ecologisch teeltmodel ontwikkeld dat geschikt is voor natuurgebieden. Reguliere teelt en het verkrijgen van een behoorlijke massa kroos, zoals we dat hebben beëxperimenteerd, vindt plaats met toevoeging van meststoffen, voor de boer een ideaal gebruik, maar niet iets wat je in een natuurgebied wilt hebben. De waterbekkens waren afgesloten, dus voor een beperkte proefperiode was dat wel te doen. Maar het water, wil je het zuiveren en gebruiken, moet doorstromen en dan zijn extra voedingsstoffen in het gebied niet wenselijk.

IN PRINCIPE ZUIVERT ook kroos, net als riet, het water van stikstof en fosfaat, vandaar dat Brouwer, Zijp en Wildschut het zogenoemde 'doorstroommodel' hebben bedacht. Met de Universiteit Utrecht is een model ontwikkeld dat kroosteelt mogelijk maakt op onbemest, maar enigszins verrijkt oppervlaktewater, zoals dat van de Buurserbeek. Als het water stilstaat heeft het te weinig voedingsstoffen voor kroos, dan zijn die in korte tijd 'op'. Maar als je het water continu laat stromen, is er continu aanvoer van voedingsstoffen waardoor het kroos wél kan gedijen. Onderwijl wordt het water, net als bij het stromen door het riet, gezuiverd. De afgelopen seizoenen is dit uitgeprobeerd in een tweede reeks bekkens, naast de reguliere variant, maar moest afgelopen zomer door de droogte worden gestaakt (in de stilstaande bek-

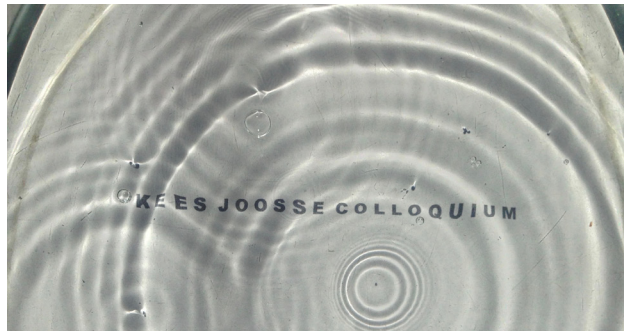
kens kon zo nu en dan water worden bijgepompt). Tussentijdse resultaten waren in ieder geval be-
moedigend. In dit project moet ook Ronny Hubers
worden genoemd en zijn niet aflatende zorg om
het waterpeil in de bekkens op peil te houden via
een op afstand bedienbaar computersysteem.

TEN TIJDE VAN de krooscursus bracht Caspar
Janssen, een bekend verslaggever van de Volks-
krant, een bezoek aan het Lankheet op zijn wan-
deltocht door Nederland. Onder de titel “Caspar
loopt” schreef hij in het afgelopen jaar bijna dage-
lijks over zijn belevenissen. In de krant besteedde
hij twee columns aan het Lankheet, één over het
kroosproject en één over de (nieuwe) vloeiveiden,
waaronder de Sleen.

OP 1 MEI werd de nieuwe N18 feestelijk geopend
en ook het Veldwerkcentrum verzorgde een acti-
viteit ter viering van het nieuwe verkeerstraject.
Er werd door gidsen en door vertegenwoordi-
gers van Rijkswaterstaat, Provincie Overijssel en
Waterschap Rijn en IJssel uitleg gegeven over de
natuurcompensatie die op het Lankheet gereali-
seerd wordt vanwege de aanleg van de weg. Ook
waren er rondleidingen langs de vloeiveiden en
het Waterpark. Onderdeel van die compensatie is
onder meer de herinrichting van de Buurserbeek:
de in de 19e en 20e eeuw afgesneden meanders
worden weer hersteld, de kades gaan deels weg,
de beek wordt smaller en kan weer overstromen
in tijden van hoog water. De hooilanden langs de
beek worden in de winter weer ‘stroomlanden’ en
kunnen vanaf het voorjaar tot de vroege zomer
bevoeid worden.

TER NAGEDACHTENIS VAN Kees Joosse is op
de laatste zondag van mei het eerste Colloquium
(samenspraak) gehouden waaraan zijn naam is
verbonden. Anneke Joosse, zoon Pieter met zijn
vrouw Dieke, hun kinderen Digna en Wiebe en
vrienden van Kees waren erbij, naast gidsen, schip-
pers en belangstellenden uit Achterhoek, Twente
en Salland en “eigen” familie. Met de plannen
rond de herinrichting van de Buurserbeek in het

voorzicht, waar ook Kees nog over heeft mee-
gedacht, was het passend om de beek zelf op dit
colloquium centraal te stellen. Pieter Joosse open-
de de bijeenkomst met een innemende schets van
zijn vader en kaartte daarin diens talent als dichter
aan.

DE VOLGENDE INLEIDER was Luc Jehee, beleids-
maker water en bodem van de provincie Overijssel.
Luc is vanaf het begin van het vloeiveidenherstel
betrokken bij het Lankheet en is dat gebleven bij
alle waterwerken nadien. Overigens is Luc Jehee
ook degene die ons vijftien jaar geleden met
Kees Joosse in contact bracht. In zijn voordracht
schetste Luc de verre, schaars gedocumenteerde
geschiedenis, maar ook de recente, ruim gedo-
cumenteerde geschiedenis van de Buurserbeek/
Schipbeek. Bijvoorbeeld de strijd die in de dertiger
jaren is gevoerd, onder meer door Gerrit Jan van
Heek jr., om de beek in zijn oorspronkelijke staat
te laten en niet tot een afvoerkanaal te laten wor-
den. Op een aantal bochten, bomen en prudent
grondgebruik na, heeft het verzet tot aan rege-
ringskringen toe, niet geleid tot het behoud van de
historische beekloop. Het aanbrengen van kades,
rechttrekken en verbreden van de beek was hem
een doorn in het oog.

Tachtig jaar later wordt een deel van die ingre-
pen weer ongedaan gemaakt. Gerrit Jans' uit-
spraak uit 1933 dat hij er het 'minste bezwaar tegen
(heeft) dat het water bij hoge standen een uitweg
vindt in deze bosschen...', is mede een motivatie
voor de familie geweest om aan het komende
beekherstel en natuurontwikkelingsplan mee te
werken. De toespraken van dit eerste Kees Joosse
Colloquium zijn in boekvorm verschenen en ver-
krijgbaar op het Veldwerkcentrum.

DE EXTREME DROOGTE was dit jaar overal merkbaar. De vennen en de heidehoogveentjes zijn drooggefallen tot zelfs de hoofdwaterleiding of Kleine Vedder. Door water in de rietvelden te stuwen en vast te houden hebben we aan de droogte nog iets weerstand kunnen bieden in en rondom het Waterpark.

Water krijgen in de richting van de Bostuin was geen optie meer. De gegraven vijver voor eetbare waterplanten raakte geheel leeg. Het kort geleden geplante kleinere fruit zoals aalbessen en frambozen zijn vermoedelijk verdroogd, zoals ook een deel van de honingbessen, maar de bosbessen, fruit- en notenbomen en nota bene de cranberries zijn redelijk ongehavend de droogte doorgekomen. Dit is toch dankzij een diepere worteling en een dichte lage kruidlaag die de bodem beschermd. Ook bleek dat in de boscompartimenten van de tuin het vocht goed wordt vastgehouden.

IN DE WEEK voorafgaand aan het Kees Joosse Colloquium heeft timmerman Marco Jansen de zitbrug naar de Bostuin gereed gemaakt, waardoor die een feestelijke toegang bood voor de gasten. Later in het jaar, op 29 september, is er rondom de Bostuin een donateursdag georganiseerd voor de Stichting Beheer Natuur en Landschap (SBNL). Deze stichting beheert o.a. het Coldewey-fonds dat heeft bijgedragen aan de Bostuin. Zeker honderd deelnemers kwamen samen op de houtwerf. Na de lunch, verzorgd door

Captain Jack, en vergadering werd er gewandeld en gevaren. Gidsen en schippers waren paraat en hebben mensen ingeleid in de geschiedenis van de Buurserbeek en rondgeleid over het Waterpark en door de Bostuin. Touwslager Erik van Sark was present en ook bij de palingrokerij van Laurens ... was het smullen. De rokerij gaf aan het gezelschap ook een authentieke geur mee.

DE GROENE WAAIER, het natuurcollectief van Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en het Lankheet lanceerde begin september een speciale activiteit. Theatergezelschap De Reizigers uit Salland was gevraagd in Haaksbergen een stuk op te voeren met de titel "Van boekweitboer tot dronepiloot". Artistiek leider en regisseur Cees Bavius had dit stuk eerder opgevoerd langs de Vecht en het idee bestond om ook een stuk te gaan schrijven over de Buurserbeek, maar eerst dit type theater uit te proberen in Haaksbergen.

Boerderij Op den Vens van de familie Smit-Nijhuis, vlak aan het veen, werd als theaterplek gekozen om de boodschap van de ploeterende boer, eerst overweldigd door de natuur, later door de techniek, waardoor de natuur steeds verder achter de horizon verdwijnt, uit te dragen. Een speciale buitentent werd door Jelmer Landman, Jan Lutjenhuis en Erik van Sark gemaakt voor deze uitvoering. De eerste avond kwam deze zeer van pas als schuilplaats voor de eerste en enige hoosbui van het seizoen. Zeker 125 mensen wisten zich hutjemudje eronder schuil te houden, totdat besloten werd meerdere eenakters in de grote stal

te gaan opvoeren. Regen deed niets af aan de sfeer en zeker niet aan het improvisatievermogen van de spelers. Een bijzondere prestatie, want Bavius is van de “community art”, d.w.z. werken met lokale spelers, die bij voorkeur géén theaterervaring hebben. De tweede avond, met weer meer dan honderd mensen, verliep volgens het boekje. De onvolprezen tent doet verder dienst bij de houtschuur op het Lankheet.

Het succes van deze theateruitvoering is een inspiratie voor een ‘eigen’ theaterstuk over de Buurserbeek, waarvoor inmiddels een Leader+ subsidie is aangevraagd. Het is de bedoeling dat in 2020 een stuk wordt opgevoerd onder de titel “Fluisterend water, de geschiedenis van de Buurserbeek”. Onderdeel van de productie wordt een theaterboek met interviews en portretten van de beekbewoners-acteurs en natuurlijk impressies van de beek zelf.

OP UITNODIGING VAN De Groene Waaier bracht een Chinese schoolklas, die op uitwisselingsbezoek was bij scholengemeenschap Het Assink, een bezoek aan de houtwerf, het Waterpark en de Watermolen. Door docenten en tolken ondersteund, was dit een geslaagd bezoek. Wederzijds, gezien de hoge waardering die de scholieren gaven voor het Haaksbergse landschap in een door Tubantia gehouden interview.

EVENALS VOORGAANDE JAREN is er onder leiding van gidsen weer flink gewandeld en onder leiding van schippers druk gevaren, waarbij de

aantallen wandelaars en opvarenden elkaar beginnen te naderen, ca 1000 elk. De inkomsten blijken hard nodig voor onderhoud Veldwerkcentrum en de boot en botenhuis. Zo is de elektrische motor gerenoveerd, is er een hijsinstallatie gemaakt en bekabeling vernieuwd. Schoolklassen hebben educatieprogramma's in het Waterpark gedaan en dit jaar is ook de nationale slootjesdag uitgebreid gevierd in het waterpark.

WIM OLTWATER WEET nog steeds het steeds complexere vrijwilligersschema en de bijbehorende penningen in goede banen te leiden. Jelmer Landman heeft met zijn welbekende energie, samen met Jan Lutjenhuis, niet alleen de boot in topconditie gebracht, maar ook plannen ontwikkeld voor het bouwen van overtooms (passages bij stuwen waar de boot overheen getrokken kan worden) en het plaatsen van een historische houtzaag. Waarover in de toekomst vast meer berichten zullen volgen.